

Fremtidens danske religionsmodel
Lisbet Christoffersen, Hans Raun Iversen, Niels Kærgård
og Margit Warburg (red.)
Anis Forlag 2012
392 sider

Anmeldt af **Jeppé Bach Nikolajsen**

Religionspolitik og særligt forholdet mellem kirke og stat er til debat i velsagtens alle nordiske lande i dag. Forrige år udgav Anis Forlag bogen *Fremtidens danske religionsmodel*, hvor den såkaldt danske religionsmodel drøftes. Udtrykket *den danske religionsmodel* defineres i bogen således: "Religionsmodellen er det institutionaliserende og historisk betingede aftryk, som religionssystemets udvikling og interaktion med staten og samfundet gennem historien har efterladt os med" (s. 14, teksten er kursiveret i originalteksten). Og endvidere hedder det: "Vi taler her om 'religionsmodeller' på samme måde, som der tales om 'velfærdsmodeller' og 'arbejdsmarkedsmodeller' i den samfundsfaglige debat" (s. 15). Litteraturlisterne til antologiens artikelbidrag afslører, at religionspolitik ikke kun drøftes i aviser og på tv, men også på et akademisk fagligt plan. Antologien bidrager således til et angiveligt voksende fagfelt i Norden.

Antologien består af en introduktion og en afslutning og af hele 21 artikelbidrag, som er forfattet af blandt andet teologer, sociologer, økonomer og jurister. Bogen er opdelt i fire hovedafsnit. Den første hovedsektion omhandler *Den danske religionsmodel i komparativ belysning*, og her fremstilles og drøftes også nordiske, europæiske

og nordamerikanske religionsmodeller. Den anden hovedsektion vedrører *Indsigter fra den danske religionsmodels historie*. Her behandles eksempelvis Grundtvigs religionsbegreb og de større danske politiske partiers religionspolitik i historisk perspektiv. Den tredje hovedafsnit handler om *Den danske religionsmodels strukturerer i dag*. Her finder man eksempelvis en artikel om de økonomiske forhold mellem den danske stat, den danske folkekirke og de fra folkekirken såkaldte fravigende trossamfund. Og her finder man også en artikel om den juridiske og administrative regulering af trossamfund i Danmark. Den fjerde og sidste hovedsektion omhandler *Fremtidsperspektiver for den danske religionsmodel*. Her gives eksempelvis en fin introducerende artikel om Det Rådgivende Udvalg vedrørende Trossamfund. Her finder man også en interessant artikel med titlen *Staten, folkekirken og dansk sekularisme* af Hans Boas Dabelsteen fra Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet, som sætter lighedstegn mellem dansk sekularisme og *folkekirkelighed*, og som argumenterer for, at den såkaldte *folkekirkelighed* kan betragtes som en konsekvens af en dansk sekulariseringspolitik.

Særligt en artikel i antologiens sidste sektion er efter min mening interessant.

Artiklen er forfattet af Niels Reeh fra Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier ved Københavns Universitet og har titlen *Om statens interesser i danske religionsmodel*. Her anføres det blandt andet, at det for en stat er “en alvorlig sag at ændre på en grundlæggelse større som religionsmodellen, uden at man forsøger at gøre rede for de politiske følger heraf” (s. 330). Videre anfører Reeh, at en stat særligt har tre hensyn i sin religionspolitik, nemlig at sikre en indre social orden, at sikre et godt forhold til andre stater og at bruge religion til at fremme produktion og økonomisk vækst (s. 330). Derfor anfører Reeh da også: “For en stat har dette en oplagt interesse, hvis det skulle vise sig, at en eller flere religioner giver lavere udgifter i sundhedssektoren, og staten vil da have en interesse i at favorisere religioner med lavere sundhedsudgifter” (s. 335). Og artiklen afsluttes da også således: “Følgerne af dette er dog noget mere risikable set fra et statsligt perspektiv, idet staten mister kontrollen med folkekirken. Konsekvensen af en adskillelse synes at blive, at man skaber en folkekirke, der vil kunne agere selvstændigt politisk både i forhold til Folketingets beslutninger (og eksempelvis kritisere disse som ukristelige) og i forhold til andre religioner” (s. 336). En sådan tilgang til religion og en religiøs institution som folkekirken bør efter min

mening få religiøse mennesker på mærkerne. Thorvald Stauning tilskrives udsagnet: “Hold de hellige i ro, ellers er Fanden løs.” Måske det er på tide, at teologer begynder at arbejde med religionspolitiske problemstillinger fra et egentligt kirkeligt og teologisk perspektiv. Måske det er på tide, at kirken ikke blot forstås på samfundsmæssige præmisser, men at kirken gør sig klart, at den også må forstå samfundet og øvrigheden på teologiske præmisser. Dette bidrager antologien desværre ikke markant til.

Som antydet ovenfor afslører antologien nogle interessante betragtninger angående den danske religionsmodel. Den danske religionsmodel fremstilles ikke som *sådan-gør-vi-nu-engang-i-Danmark-og-det-står-ikke-til-at-ændre*, men der åbnes op for drøftelser, også drøftelser af mulige ændringer. På trods af ovenstående kritiske bemærkning, er der efter min mening grund til at glæde sig over denne antologi. Den bidrager til at kvalificere den danske religionspolitiske drøftelse. Det er fint med religionspolitisk drøftelse i aviser og på tv, men det er også vigtigt, at der leveres mere tungtvejende bidrag til debatten. Det er vigtigt, at en række danske forskere ikke blot publicerer i internationale tidsskrifter, men også bidrager til den hjemmelige debat. Antologien anbefales hermed.